

**ИНСТИТУТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

**Правилник за определување на подрачја на
калибрација, тестирање, сертификација и
инспекција (контрола)**

*Regulation on Areas determination of
calibration, testing, certification and inspection*

Врз основа на член 14, став 1, точка 1 од Статутот на Институтот за акредитација на Република Македонија, Советот на Институтот за акредитација на Република Македонија донесе општ акт:

ПРАВИЛНИК ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ПОДРАЧЈА НА КАЛИБРАЦИЈА, ТЕСТИРАЊЕ, СЕРТИФИКАЦИЈА И ИНСПЕКЦИЈА (КОНТРОЛА)

Член 1

Со овој правилник се уредуваат подрачјата на калибрација, тестирање, сертификација и инспекција (контрола) во кои Институтот за акредитација на Република Македонија (во понатамошниот текст: ИАРМ) врши акредитација.

Дефинираните подрачја пред се се наменети за лаборатории за тестирање и калибрање, како и за тела за сертификација и инспекција (контрола), односно и за оценувачите - експерти, кои учествуваат во постапката на акредитирања.

Ако во постапката за акредитација клиентот сака да вклучи и други подрачја кои не се опфатени со овој правилник, тој тоа треба да го внесе и нагласи во своето барање за акредитација.

Член 2

Во прилогот број 1 на овој правилник се дадени подрачјата на калибрација, тестирање, сертификација и инспекција (контрола) во кои Институтот за акредитација на Република Македонија (во понатамошниот текст: ИАРМ) врши акредитација.

Член 3

Овој правилник влегува во сила со денот на усвојување од страна на Советот на ИАРМ.

Дата:

11.02.2004 година

Претседател на Советот

Проф. Д-р Љупчо Арсов

ПРИЛОГ БРОЈ 1

1. ПОДРАЧЈА НА КАЛИБРИРАЊЕ

1.01 ДИМЕНЗИОНАЛНИ ГОЛЕМИНИ

- должина
- површина
- зафатнина
- рапавост
- агол
- големи должини
- тркалезност

1.02 МЕХАНИЧКИ ГОЛЕМИНИ

- маса
- густина
- сила и момент на вртење
- тврдост
- механички особини на материјалите
- проток
- линеарна и аголна брзина и забрзување
- вибрации
- акустика
- притисок

1.03 ТЕРМОДИНАМИКА

- температура
- топлотни мерења
- релативна влажност
- вискозност

1.04 ФРЕКВЕНЦИЈА И ВРЕМЕ

- фреквенција
- UTC време
- временски интервал
- време на пораст и појасна ширина
- мерење на фаза

1.05 ЕЛЕКТРОМАГНЕТНИ ГОЛЕМИНИ, ЕДНОНАСОЧНИ И NF

- напон (едносмерен, наизменичен, AC/DC пренос, однос)

- струја и полнеж (полнење) (едносмерен, наизменичен, однос)
- отпорност
- импеданса (капацитивност, VF капацитивност, индуктивност, VF индуктивност и Q)
- моќ и енергија
- мултифункционални инструменти, едномерни и нечитливо F
- магнетни големини

1.06 ЕЛЕКТРОМАГНЕТНИ ГОЛЕМИНИ, VF И МИКРОБРАНОВИ

- VF моќ и енергија
- ослабување
- VF импеданса и параметри на оптоварување
- модулација и деформација
- мерење на шум
- ЕМ поле и мерење на антени

1.07 ОПТИЧКИ ЗРАЧЕЊА И ГЕОМЕТРИСКА ОПТИКА

- фотометрија
- температура на зрачење
- спектрофотометрија
- спектрално зрачење и одзив
- моќ и енергија на ласерското зрачење
- мерења во оптичките влакна (моќ, линеарност и ослабување, бранова должина, рефлексивност)
- геометриска оптика

1.08 ЈОНИЗИРАНИ ЗРАЧЕЊА

1.09 ФИЗИЧКО - ХЕМИСКИ И БИОЛОШКИ ГОЛЕМИНИ, РЕФЕРЕНТНИ МАТЕРИЈАЛИ

2. ПОДРАЧЈА НА ТЕСТИРАЊЕ

2.01 АКУСТИКА И ВИБРАЦИИ

сите видови на акустични мерења и испитувања како на пр:

- испитување на акустичните и вибрациски карактеристики на материјалите и производи, конструкции, изградби
- бучава
- модална анализа
- друго

2.02 БИОЛОГИЈА, МИКРОБИЈОЛОГИЈА, БИОХЕМИЈА

биолошко, микробиолошко, биохемиско испитување како и мерење, вклучително и испитување на храна, лекови и фармацевтски производи; опити за здравствени и ветеринарни намени; опити на биоциди, опити за исправноста на растенијата и животните. Примери на опити и производи, кои се испитуваат:

- анализа на крв (серологија)
- дентални препарати
- фармацевтски производи
- клиничка биохемија
- земјоделски производи и производи од животинско потекло
- козметика
- храна и пијалоци
- управувачи
- друго

2.03 ЕЛЕКТРОТЕХНИКА

испитување на електричните и електронски компоненти, инструменти и опрема за индустријата и домаќинството; испитување на телекомуникациска опрема, високонапонски опити и опити на моќноста, електрична сигурност на производите. Примери на опити и производи:

- батерии и ќелии
- електрични дигалки
- електрични апарати за домаќинства
- електрични инструменти
- електрични изолациони материјали
- електрични кабли
- електрични мотори и генератори
- електрична опрема за канцеларии
- електрични преклопки и прекинувачи
- електрични склопки
- електрични светилки
- електрични трансформатори
- електромеханички направи
- електронски компоненти
- електронска опрема и инструменти

- медицинска и лабораторска опрема
- компјутерска машинска опрема
- компјутерска програмска опрема
- комуникациска опрема и системи
- електромагнетна компатибилност на производите
- друго

2.04 ХЕМИЈА

сите методи на хемиски анализи и детекции, хемиско испитување на сите материјали, вклучително со физички методи на испитување (на пр. одредување на вискознос). Примери од ова подрачје:

- хемиска анализа - анорганска
- хемиска анализа - органска
- хемиска анализа - радиохемиска
- бои и лакови
- фармацевтски производи
- горива и мазива
- гума
- земјоделски производи и производи од животинско потекло
- нафта и деривати
- метали
- друго

2.05 МЕХАНИКА

мерење на механичките особини на материјалите и конструкциите; аеродинамички, хидраулични и пневматски опити; металографски опити, трибологија, анализа на површините. Примери од ова подрачје:

- арматури
- пумпи
- направи под притисок
- механичко испитување на метали
- механичко испитување на неметали
- хидраулични опити
- корозија
- друго

2.06 НЕРАЗОРНИ МЕТОДИ

испитување на составните делови и конструкции со методите, како што се: радиографија, ултразвук, испитување со магнетен прашак, со пенетранси, со кружен ток на струја и сл.

2.07 ОПТИКА И ФОТОМЕТРИЈА

оптички и фотометрички опити, мерења на бои, оптички влакна, спектрофотометрија и сл.

2.08 ТЕМПЕРАТУРА И ТЕРМОДИНАМИКА

тоplotно и температурно испитување; испитување на тоplotната спроводливост и емитери на топлина; противпожарно испитување; мерење на пренос на топлина, тоplotно зрачење. Примери од ова подрачје се:

- пожарникарски производи
- противпожарни производи
- огноотпорни производи
- друго

2.09 ЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ

испитување и мерење на подрачјето на сите видови на јонизирачко зрачење.

2.10 НЕЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ

испитување на подрачјето на UV - зрачење, зрачење во видното подрачје на спектарот и ласерите, IR - зрачење и RF - зрачење, електрично и магнетно поле како и ултразвук.

2.11 ХОМОЛОГАЦИЈА

специфично испитување на одделни делови, склопови одн. системи на возила во зависност од барањата на одделни хомологациски правилници (опфаќа механичко, електрично, акустичко, оптичко и хемиско испитување).

2.12 ГРАДЕЖНИШТВО

Сите видови на опити и мерења на градежни материјали, елементи, подсостави и системи во градежништвото како на пр.:

- агрегати
- бетон: додатоци на бетонот и производи од бетон
- битумен и смеси со битумен
- цемент: додатоци на цементот и производи од цемент
- керамика и керамички производи
- корозија
- лепила и смоли
- дрвени производи и нивна заштита
- малтер
- материјали за патишта и карактеристики на патишта
- материјали за тоplotна изолација
- материјали за армирање
- огноотпорни материјали
- производи за заштита од оган
- полимери
- друго

2.13 ТЕКСТИЛ И ТЕКСТИЛНИ ВЛАКНА, КОЖА

Сите видови на испитувања и мерења на текстилни материјали, подсостави, производи и системи во текстилната струка како на пр.:

- текстил
- влакна
- кожа
- јажиња
- друго

2.14 ДРУГО

Ова подрачје ги опфаќа сите активности на испитување, кои не може да се распоредат во ни една друга група. Примери за оваа група:

- амбалажа
- експлозивни средства
- алат
- лична заштита и заштита при работа
- мебел
- заштита на околината
- играчки
- друго

3 ПОДРАЧЈА НА РАБОТЕЊЕ НА ТЕЛАТА ЗА СЕРТИФИКАЦИЈА И ИНСПЕКЦИЈА (КОНТРОЛА)

Списокот на подрачја на работењето на сертификациските и надзорните органи се однесува на цертифицирање на системите и надзорот на квалитетот, производите и услугите за дејностите наведени од точка 1 до точка 39.

Подрачје	NACE	EA
Земјоделство, лов, шумарство, рибарство	A,B	1
Рударство	C	2
Производство на храна, пијалоци и тутунски производи	DA	3
Производство на текстил и текстилни производи	DB	4
Производство на кожа и производи од кожа	DC	5
Обработка и преработка на дрво	DD	6
Производство на целулоза, хартија и картон и производи од хартија и картон	DE/21	7
Издавачка дејност	DE/22.1	8
Печастарство и со него поврзани услуги, размножување	DE/22.2,3	9
Производство на кокс и нафтени деривати	DF/23.1,2	10
Производство на нуклеарно гориво	DF/23.3	11
Производство на хемикалии, хемиски производи и вештачки влакна, освен фармацевтски производи и хемиски и растителни производи за намена во медицината	DG, освен 24.4	12
Производство на фармацевтски производи и хемиски и растителни производи за намена во медицината	DG/24.4	13
Производство на производи од гума и пластични маси	DH	14
Производство на други неметални минерални производи	DI освен 26.5,6	15
Производство на цемент, вар, гипс и производи од бетон, цемент и гипс	DI/26.5,6	16
Производство на метал и метални производи	DJ	17
Производство на машини и направи	DK	18
Производство на електрична и оптичка опрема	DL	19
Изградба и поправка на бродови, чамци	DM/35.1	20
Производство на воздушни и вселенски пловила	DM/35.3	21
Производство на други возила и пловила	DM/34, 35.2,4,5	22
Производство на мебел, преработувачка индустрија	DN/36	23
Рециклирање	DN/37	24
Производство и дистрибуција на електрика	E/40.1	25
Производство на гас, дистрибуција на гасовити горива по гасоводна мрежа	E/40.2	26
Собирање, чистење и дистрибуција на вода и снабдување со пареа и топла вода	E/41.0, 40.3	27
Градежништво	F	28

ИНСТИТУТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Правилник за определување на подрачјата на калибрација, тестирање,
сертификација и инспекција (контрола)

Акт: Р 15

Трговија, поправка на моторни возила и предмети за домаќинствата	G	29
Угостителство	H	30
Промет, складирање и врски	I	31
Финансиско посредување, посредување со недвижности, издавање на машини и опрема без изведувачи и позајмување на предмети за домаќинствата	J,K/70,71	32
Компјутери и со нив поврзани дејности	K/72	33
Истражување и развој, проектирање, инженеринг и техничко советување	K/73,74.2	34
Други деловни дејности, освен проектирање, инженеринг и техничко советување	K/74, освен 74.2	35
Јавна управа, одбрана, задолжително социјално осигурување	L	36
Образование	M	37
Здравство и социјална заштита	N	38
Други групи, социјални и лични услужни дејности	O	39

Забелешка: * Подрачјата на работење на сертификациските органи се превземени од методолошкото градиво “Класификација на дејности - NACE Rev. 1” и содржински и според ознаките се усогласени со прилогот 1 во упатството на ЕАС, во кое се дадени толкувањата на стандардот EN 45012.